

The Project Gutenberg eBook of Rahan valtaa: Huvinäytelmä 1:ssä näytöksessä

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Rahan valtaa: Huvinäytelmä 1:ssä näytöksessä

Author: Emmi Haapanen

Release date: February 23, 2009 [eBook #28159]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK RAHAN VALTAA: HUVINÄYTELMÄ 1:SSÄ
NÄYTÖKSESSÄ ***

Produced by Tapio Riikonen

RAHAN VALTAA

Huvinäytelmä 1:ssä näytöksessä

Kirj.

—i—n [Emmi Haapanen]

Helsingissä 1897,
G. W. Edlund, kustantaja.

HENKILÖT:

Heiskanen, talonisäntä.
Liina, hänen tyttärensä.
Eerikki, Heiskasen veli.
Antti, Heiskasen entinen renki.
Aatami Ahola, nuori talon isäntä
Toivola, puhemies.
Anna-Maija, kylän eukko.

(Iso tupa. Vasemmalla ja oikealla ovi. Peränurkassa pöytä,
kaappi, perällä penkki ja pari tuolia. Ovi vasempaan auki).

LIINA (ommellen pöydän luona selin oveen, laulaa):

"Länteen lähti mun kultani,

Meni kauvas pois.
Ken nyt kuulevi ääneni?
Tuulonen jos tois
Koti-rantahan rakkaani,
Suloisen ystäväni,
Suuri surun huojennus
Se oisi rinnalleni".

ANNA-MAIJA (Tulee vasemmalta, seisautuu ovella, puhuu itsekseen). Aina yhtä surullinen on Liina. Tuo Antti on hänellä vielä mielessä! Mikä uppiniskaisuus! Muistella nyt ijän kaiken moista renkinahjusta, vaikka isäkin on sen pois ajanut. Jos olisin Liinan siassa, en olisikaan noin itsepäinen. Ja merenpohjassa se lieneekin jo koko kapine. Ei, mutta nyt asiaan. (Yskähtää hiljaan).

LIINA (on pannut kädet silmillensä, istuu ajatuksiinsa vaipuneena eikä kuule vieraan tuloa).

ANNA-MAIJA. Eipäs näet kuule ollenkaan, niin on ajatuksissansa. Aholan Aatami lupasi minulle tynnyrin ohria ja lampaan puolikkaan joulupaistiksi, jos saisin Liinan hänelle hieman lempeämmäksi. — Illalla hän aikoo sitten tulla kosimaan, oikein puhemiehen kanssa, jos saan vähän niinkuin lupia, hi, hii.

LIINA (hyräilee surullisena eikä kuule).

ANNA-MAIJA. Voi kuinka surullista nuottia tuo nyt hyräileekin. Niin, niin Aholan-Aatamille ovat tytöt vähän yrmeänlaisia, kun hän on tuommoinen tyhmänsekainen, mutta rahaa sillä on ja se, se paras lienee. Mutta Anna-Maija oleppas nyt sukkela! Hieman vahvistusta ensin! (Kaivaa nuuskarasian poveltaan ja nuuskaa). Tsiu! Tsiu!

LIINA. (Säpsähtää ja kääntyy). Ka, Anna-Maija!

ANNA-MAIJA. Hyvää päivää Liina!

LIINA. Hyvää päivää! Istukaa!

ANNA-MAIJA. Kiitos, kiitos! (Istuu). No kapioitakos se Liina nyt ompelee?

LIINA. Kelleppä minä semmoisia ompelisin?

ANNA-MAIJA. (Nuuskaa). Itsellesi tietysti, itsellesi.

LIINA. Mitä se Anna-Maija joutavia löpisee! Ensinhän sen sulhasenkin täytyy hankkia ja sitte vasta kapiot.

ANNA-MAIJA. Sulhasen noin sievä tyttö kyllä saa, milloin vain halua, saa vaikka viisi joka sormelle!

LIINA. Kylläpä se Anna-Maija nyt on antelias.

ANNA-MAIJA. Olen kyllä sinun moisillesi tytöille. (Nuuskaa ja tarjoaa Liinalle).

LIINA. Kiitos! Minä en nuuskaa.

ANNA-MAIJA. (Sivulle). Oho, miten hieno! (Liinalle). — Mutta tuo Aholan nuori isäntä on vasta höyli mies ja rikas, ihan äärettömän rikas. Tsiu! Voi miten armottoman suuria sikojakin sillä on, ja lampaista on navetta täynnä. Kävin tänä aamuna siellä, ja kovin oli isäntä höyli. Näytteli talonsa yltä ja päältä ja veipä vielä kamariinkin ja (söpöttää) tarjosi minulle lasillisen oikeata selvää kumina viinaa. (Huutaa). Niin, niin, kyllä siellä on komeaa! Kelpaa sinne kyllä emännänkin tulla.

LIINA. Aha, Anna-Maija kävi kai talon katsojaisilla, mihin paikkaan rukin asettaisi.

ANNA-MAIJA. Älähän leikkiä laskettele.

LIINA. No, eihän se niin ihmeellistä olisi, onhan teillä tytär.

ANNA-MAIJA. Eihän ne semmoiset metsäläisiä. Rikasta rikas hakee.

LIINA. Niinpä kyllä; mutta eipä se Aatami oikein kuulu rikkaissa onnistuvan.

ANNA-MAIJA. Lieneeköhän tuo vielä toden perään kosioinutkaan, ennenkun nyt vasta.

LIINA. Nyt vasta! Joko Aatami on taas heittänyt verkkonsa apajalle?

ANNA-MAIJA. Koht'sillään, koht'sillään. Varo vain itseäsi Liina. Hi, hi, hi, hii!

LIINA. Sen kyllä teen!

ANNA-MAIJA. Kohta se Aatami tulee tänne puhemiehen kanssa sinua "tervehtimään."

LIINA. Rukkaset on jo valmiina.

ANNA-MAIJA. Ettäkö rukkaset?

LIINA. Niin, ja paksut.

ANNA-MAIJA. Ajattelepas nyt semmoinen talo ja semmoinen tavara, ei niitä niin pidä luotaan työntää. Ei Aholassa emännän vain nälkää tarvitse nähdä, ei ainakaan. Rahaa on kuin muutakin paperia. Ja kovin on isäntä höyli tämmöisiä köyhiäkin kohtaan. Aivan kuin sinä Liina. Kyllä teistä tulisi komea pariskunta.

LIINA. Mutta tähän sen Aatamin puhemies lienettekin, vai miten?

ANNA-MAIJA. Sinun parastasi minä vain valvon, sinun parastasi Liina!

LIINA. (Ivallisesti). Kiitoksia! Kyllä jo riittää täksi kertaa.

ANTTI. (Oven luona). (Itsekseen). Ah, siis taas näen hänet elämäni ilon, onneni. Miten hän on kaunistunut! (Ääneen, lähestyen Liinaa). Liina!

LIINA (kääntyen). Antti! (Syleilevät).

ANNA-MAIJA. Hi, hi, hii! kylläpä ollaan rakkaita!

ANTTI (Anna-Maijalle vihaisesti). Mikä teitä naurattaa?

ANNA-MAIJA. Sanoin vain, että kylläpä ollaan rakkaita! Hi, hi, hii!

ANTTI. Anna-Maijahan se onkin. En tahtonut tunteakaan, kun olette tulleet niin nuuskan väriseksi. Näyttäkääpä, onko teidän nuuskataulikkanne vielä yhtä paksu, kuin ennenkin?

ANNA-MAIJA. (Itsekseen). Hän se on, ihan ilmi elävänä, ei siis valaskalakaan ole häntä niellyt! Nyt menetän sekä ohrat että lampaan puolikkaan. Jotakin on tässä tehtävä. Tuo maankiertäjä on saatava täältä pois. (Ääneen uhaten Anttia kädellään). Mene joutuun matkaasi, tahi haen Heiskasen tänne.

ANTTI. Hakekaa, jos haluatte.

ANNA-MAIJA. Noinko se Liinakin isänsä käskyjä noudattaa?

LIINA. Ah isäni! Mitä hän on sanova? (Peittää silmät käsillään ja peräytyy).

ANNA-MAIJA. Hi, hi, hi, Hii!

ANTTI. Olkaa hihittämättä, ja astukaa oitis ulos, tahi minä näytän, mistä on viisi poikki.

ANNA-MAIJA (ilkeästi). No, no, kyllä menen, mutta taidatpa pian itse kömpiä samasta aukosta. (Menee vasemmalle).

ANTTI. (Lähestyy Liinaa). Itketkö Liina?

LIINA. Oi Antti! Mene pois, mene, mene, ett'ei isä näe sinua ja toista kertaa aja pois. Anna-Maija varmaan kertoo hänelle.

ANTTI. Poisko! Ehei! Vastahan juuri taas olen tavannut sinut sydänkäpyni, niin nytkö sinut jättäisin? Ei! kaukana valtamerellä myrskyjen ulvotessa, ja aaltojen pauhatessa, olen uneksinut tästä hetkestä. Kun vieraiden maiden ihanat näköalat eteeni aukesivat ja mitä viehättävintä nautintoa tarjosivat, en voinut niistä iloita, sillä sydämmeni oli kaukana Pohjolassa, luona ihanan impeni, luona sydämmeni valitun. Niin Liina! Kiusauksen hetkinä olet ollut pelastava enkelini.

LIINA (itkee yhä).

ANTTI. Oi Liina! Miksi itket? Miksi vetäydyt pois? Etkö rakastakaan enää minua? Oi minä aavistan: poissa ollessani on joku toinen voittanut rakkautesi! Niinkö?

ANNA-MAIJA. (Kurkistaa avoimesta ovesta). Se on sulle parahaksi! Hi, hi, hii!

ANTTI. (Menee Liinan luo ja kysyy kiivaasti). Liina! Sano! Onko se tosi! Etkö rakasta enää minua? Onko joku toinen voittanut sydämmesi?

LIINA. Antti, sinua rakastan ja yksin sinua! Kellekään muulle en koskaan mene, mutta isäni siunauksetta en tahdo mennä naimisiin.

ANTTI (iloisesti). Sekö siis vain onkin esteenä! Isäsi siunaa liittoamme, usko se!

LIINA. Siunaa! Ei Antti. Tiedäthän, ett'ei isäni koskaan huoli köyhästä vävystä.

ANTTI. Mutta jos — — — (askelia kuuluu).

LIINA. Isä tulee! Piiloudu pian! Pian, pian, pian!

(Antti kätkeytyy pöydän alle ja Liina istuu ompelemaan).

HEISKANEN (oikealta). Täällähän sinä olet Liina. Missä olet ollut?

LIINA. Olen täällä jo hyvän aikaa ommellut.

HEISKANEN. (Tarkastaa Liinaa). Mikä sinua vaivaa, kun olet noin kummallisen näköinen?

LIINA. Peljästyin vain hieman. (Itsekseen). Hän ei tiedä mitään Antin tulosta.

HEISKANEN (iloissaan). Kuuleppas Liina! Laitapa nyt itsesi hyvään kuntoon, illalla saadaan vieraita.

LIINA. Keitä sitten?

HEISKANEN. Hei! sulhasia Liina, sulhasia.

LIINA. Sulhasia! Tiedäthän isä, ett'en pidä semmoisesta leikistä.

HEISKANEN. Leikistäkö? Tosi se on, että Aholan Aatami tulee sinua tänä iltana kosoimaan.

LIINA. Siis totta! Joko tänä iltana?

HEISKANEN. Niin juuri, ja luulenpa, että hän on kyllä hyvä sulhanen sinulle.

LIINA. Hänestä, isä kultani, en milloinkaan huoli.

HEISKANEN. (Kiivaasti). Vai niin! Luuletkos sinulle kahdenkymmenen-tuhannen poikia joka ilta tarjottavan! Vai et huoli! Miksipä et?

LIINA. Ensiksikin on hän niin hirveän tyhmä, ja toiseksi minä en rakasta Aatamia.

HEISKANEN. Tyhmä, vai tyhmä! Eihän sillä pelkällä viisaudella elä, mutta rahalla elää, ja sitä on Aatamilla, ja sille minä arvoa panen. Ja sinullakin Liina luulisin jo olevan siksi paljon ymmärrystä, että olet minun kanssani tässä asiassa samaa mieltä, ja sitä paitse olethan jo niin vanhakin, että on jo aika mennä naimisiin. Pois siis kerrassaan kaikki oikut ja estelyt! Minä olen vahvasti päättänyt hyväksyä Aholan Aatamin tarjouksen, laita siis vain itsesi illaksi kuntoon. (Poistuu).

ANTTI (laulaa pöydän alla).

"Saahan sen linnun lentävän,
Kun sukkelasti pyytää,
Mut' oman kultani saamisen,
On sangen monta syytä."

LIINA. Antti, miten voit olla noin iloinen, vaikka kuulit isäni puheen ja myös tiedät hänen pitävän sanansa?

ANTTI. (Tulee pöydän alta). Niin Liina, on niin hauska esiintyä, kun on näin mahtava kilpakosia.

LIINA. Minä en ymmärrä sinua Antti! Selitä puheesi.

ANTTI. Kyllä ystäväni, jos käyt tänne viereeni istumaan. (Istuvat penkille). — Kun isäsi tuonna iltana, kolme vuotta sitten, ajoi minut pois täältä sinun luotasi, läksin merille. — Päätin ijäksi jättää isänmaani, vaan sittemmin, kun hirveä ikävä alkoi mieltäni kaivaa ja sinun kuvasi ei hetkeksikään mielestäni haihtunut, päätin ruveta kokoamaan rahaa, rahaa, jonka tiesin avaavan minulle tien sinun luoksesi. Mikä mielettömyys! Kun olin kaksi vuotta ahkerasti työskennellyt ja säästänyt, sen vasta siksi huomasin. Kun tarkastelin nimittäin säästöjäni, huomasin ne varsin vähäisiksi. Mieleni masentui. Vaikka puolen ikääni tekisin yötä päivää työtä, en sittenkään saisi kokoon niitä tuhansia, joita isäni vävyjojaltaan vaatii. — Ajattelin: kun kohtalo kerran on noin kovakourainen, niin miksi sitä vastustan? Murskaksi siis kaikki tuulen tupani! Minä koetan nauttia toisten merimiesten tavalla. Olimme New-

Yorkin satamassa, kun nämät ilkeät tuumat mielessäni kehittyivät. Astuin maalle muutamain matruusien kanssa ja ajoin seurata heitä johonkin juomapaikkaan, mutta silloin, kiitos Luojan, tapasin setäsi, tuon kunnan Eerikki setäsi, joka on minun kummini.

LIINA. Tapasit setäni? Kerro miten hän jaksaa.

ANTTI. Sen saat kohta kuulla häneltä itseltään; sen vain sanon, että hän herätti minussa taas elämisen halua ja kohtaloon luottamusta.

LIINA. Tuleeko setä tänne?

ANTTI. Hän on myynyt avarat maatilansa Amerikassa ja asettuu taas Suomeen. Me matkustimme yhdessä.

LIINA. Mutta miten hän sai sinun luopumaan noista ilkeistä tuumistasi?

ANTTI. Hän lupasi ruveta puhemiehekseni täällä.

LIINA. Se ei paljo auta.

ANTTI. Mutta hän lupasi sinulle häälahjaksi 25,000 markkaa.

LIINA. Ei sekään auta.

ANTTI. Mutta tuohon lupaukseen liittyy ehto.

LIINA. Minkälainen ehto?

ANTTI. Että sinun täytyy saada valita oman mielesi mukainen mies.

LIINA. Ah, nyt alan ymmärtää. Setäni siis antaa nuo rahat, jos saan semmoisen miehen, jota rakastan, mutta jos minua pakotetaan ottamaan joku muu, niin sitte ei?

ANTTI. Niin juuri ja nyt varmaan käsität, miksi olen näin iloinen?

LIINA. Täydellisesti. Oi, miten onnellinen nyt olen. Isähän on sinusta muuten aina pitänyt. Köyhyytesi vain on ollut liittomme esteenä, mutta nythän sinunkin mukanasi seuraa rahaa, tuota rahaa, jota inhoan sydämmeni pohjasta.

ANTTI. Ja kumminkin on rahalla valta määrätä ihmiskohtaloja.

LIINA. Se ei kumminkaan meitä enää eroita —

ANTTI. — — ei vaan yhdistää. Pian tulee setäsi ja sitte asiat selvitetään ja —

LIINA. (Nauraen) — ja Aholan Aatami tulee myös —

ANTTI. — rukkasia saamaan —

LIINA. — entisten lisäksi! (nauravat ja pyörähyttävät ympäri).

ANTTI. Mutta olenpa väsynyt, kuin tallukka.

LIINA. Seuraa minua, niin hankin sinulle jotain virvoitusta. (Menevät oikealle).

ANNA-MAIJA. (Vasemmalta). Ai, ai, ai, kun ihan jalat tahtovat katketa. Vihdoin viimeinkin menivät. Nyt riennän Heiskaselle kertomaan, mitä olen nähnyt ja kuullut, ehkäpä voin imelä pelastaa ohrat ja lampaan puolikkaan, kultakin juuri tuohon parahiksi, kun köyhällä ihmisellä on pienen ansion tilaisuus. (Nuuskaa ja aivastaa). Köyhän täytyy kärsiä. Kuulinpa toki mitä puhuivat. Vai setä Eerikki rupeaa puhemieheksi. Mutta luulenpa, että Heiskanen näyttää tuolle merisankarille, mistä on "viisi poikki," ennenkun setäkulta on ehtinyt tänne. Hi, hi, hii! Se onkin sille parahiksi! Kukas kääsee tulla häiritsemään köyhää leskiparkaa, juuri kun hän rehellisellä tavalla tienaa jokapäiväistä leipäänsä. (Tarttuu kiinni oikean puoliseen oveen ja aikoo avata, mutta laskee äkkiä irti). Ei — nytpä muistan jotakin! Aholan Aatami lupasi antaa ohrat heti, kun vain olen käynyt häntä Liinalle kiittämässä ja lampaan puolikkaan vasta jouluksi, jos nimittäin saa Liinan. Nuo ohrat olen siis jo rehellisesti ansainnut ja riennämpä kuin tuulessa niitä noutamaan ennenkuin tieto Antin palauksesta kiertää Aatamin tietoon. Heiskaselta en kumminkaan mitään saisi, vaikka sille Antin tulon kertoisinkin, ja kuka tietää, vaikka tuo setä herrakin jo olisi tullut. (Poistuu vasemmalle).

LIINA. (Koristettuna, tulee oikealta riepu kädessä, pyyhkii pölyjä). — Täytyypä täällä vähän järjestellä, siksi kun vieraita tulee. Nyt taas voin olla iloinen. Mutta, jos ei isä sentään myönnä Anttiin ja

luovu tuosta Aatamista? Voi! Sepä olisi kauheata! Ei, hän ei voi niin tehdä. Hän ei voi hyljätä Eerikkisedän lahjaa. (Laulaa):

"Kalliolle vainiolle,
Rakennan minä majani,
Sinne otan oman kullan
Asumaan mun kanssani."

HEISKANEN. (Oikealta). Kas niin tyttöseni, arvasinhan, että ihastut. Tuolla jo näkyy Aatamikin tulevan tien mutkassa. Vain vilaukselta näin hänen juoksiaansa. Hm, hm, eipä sitä joka tytölle semmoista onnea tarjota, kuin sinulle tänään. Talo kuin linna ja mies — hm — eihän siinäkään vikaa ole. Tyhmiähän me kaikki olemme, tyhmiä ja taitamattomia. Ja rakastamaan häntä kyllä opit. Kyllä lempi perästä tulee.

LIINA. Mutta jos sattuisi tulemaan vielä toinenkin kosia?

HEISKANEN. Jopahan tuli? Mitä joutuvia, eihän niitä semmoisia niin vain kuin pussista tipahtelee.

LIINA. Niinkö luulette? (Kulkusten ääni kuuluu).

HEISKANEN. Aha, — jo tulivat. Menen heitä vastaan. (Ovella mennessään). Ole nyt vain iloinen ja ystävällinen.

LIINA. Kyllä! Kyllä isä. (Yksinään). Iloinenpa todellakin olen, sillä tiedänhän Antin olevan lähellä. Hyvä Eerikkisetä on myöskin lähellä, ja hän varmaan saa isäni taipumaan meidän liittoomme; kun hän nyt vain pian tulisi. (Heiskanen, Aatami ja Toivola tulevat. Toivola ja Aatami kättelevät Liinaa).

HEISKANEN. Painakaa puuta.

TOIVOLA. Kiitos, kiitos!

AATAMI. Kiitos, kiitos!

HEISKANEN, (Tarjoaa tupakkaa. Toivola ja Aatami täyttävät piippunsa. Polttavat). Tervetulleita, tervetulleita siis olkaa! Jo teitä ennemminkin odotimme.

AATAMI. Tuota, kun ei tuo Toivola ollut kotona ja piti sitä odottaa.

TOIVOLA (pöyhkeästi). Se on jo vanhastaan tietty, etteivät puhemiehet jouda kotona olemaan.

HEISKANEN. Tietysti, semmoiset miehet kuin Toivola!

TOIVOLA. Kolmessa paikassa olen jo tälläkin viikolla puhemiehenä ollut ja kahdessa ovat asiat jo ihkasten valmiit.

HEISKANEN. No, johan niitä paitoja karttuu vallan liikoja ha, ha, ha/ haa!

TOIVOLA. Kyllä ne kulumassa joutuu. Kaksi on nytkin päälläni he, he, hee! (Liina nousee ja aikoo mennä). Liina, Liina älähän nyt pois mene, kun tuleva sulhasesikin tässä istuu.

LIINA (katselee Aatamia ja Toivolaa). Onhan teitä siinä kaksikin.

HEISKANEN (vakavasti). No, no Liina! Älä hulluttele!

TOIVOLA. Ei haittaa, leikki aina siansa pitää. — Mutta, kuten isäsi on jo varmaan sinulle kertonut Liina, on tämä Aatami Ahola tullut sinua nyt emännäksensä pyytämään, Siis lyhyesti sanoen hänen aikomuksensa on käydä sinun kanssasi kristilliseen avioliittoon. Eikö niin Aatami?

AATAMI. Se on vakava aikomukseni.

TOIVOLA (napittaa takkinsa). Ja kuten tiedät on Aatami rikas poika.

AATAMI. Niin, niin rikas olen. Navetta on täynnä lehmiä, on kaksi hirmuista sikaa ja, — ja, —

TOIVOLA. (Keskeyttäen Aatamin) — ja kuten sanoin on Aatami rikas poika.

AATAMI. Rikas olen ja — ja — —

TOIVOLA. (Ei ole kuulevinaan vaan jatkaa): Ja en minä köyhiä tarjoaisikaan, sillä tiedän, ettei Heiskanen ainoaa tytärtä semmoiselle annettaisikaan. Kysyn siis sinulta Liina Mikontytär Heiskanen, tahdotko ottaa tämän Aatami Aholan mieheksesi?

LIINA. Varjelkoon! (Menee).

TOIVOLA. Mitä se sanoi?

AATAMI. Mitä se sanoi?

HEISKANEN. Kaikessa tapauksessa on asia jo päätetty. Liinasta ja Aatamista tulee siis pari.

AATAMI. (Toivolalle). Myötäjäiset.

TOIVOLA. (Aatamille). Nyt tullaan niihin. (Heiskaselle). Asian yksi osa on siis kai suoritettu, mutta miten on myötäjäisten laita?

HEISKANEN. Miten paljon sillä Aatamilla sitten on omaisuutta?

TOIVOLA. No kyllä sitä on, koko suuri Aholan talo kiluinensa, kaluinensa. 20,000 siitä hiljakkoin puhdasta rahaa maksoi.

HEISKANEN, Sepä hyvä; sittenpä hän jaksaa köyhemmänkin emännän elättää. Ei se meidän Liina saakaan kun 5,000 nyt aluksi.

AATAMI. Mutta leikkiähän se isäntä nyt laskee. Saa kai se Liina nyt ainakin 10,000?

HEISKANEN. No jos nyt niin tiukalle ottaa, niin olkoon menneeksi kahdeksan tuhatta.

AATAMI. Antakaa vain täyteen 10,000.

HEISKANEN, (Ihmetellen). Rahan haussako se Aatami onkin ja minä luulin sen emäntää hakevan.

TOIVOLA. Kyllä se emäntää hakee, mutta — —

AATAMI. (Tyhmänä). — kyllä rahakin on poikaa.

(Eerikki tulee vasemmalta. Muut katselevat häntä).

EERIKKI. (Itsekseen). Täällä siis taas olen lapsuuteni kodissa, jossa paitaressuna pahaisna, piimäsuuna kuuntelin kotikäkeä. (Lähestyy Heiskasta). Ja sinä Mikko veljeni, tunnetko minua?

HEISKANEN. Eerikki veljeni! Sinä täällä!

EERIKKI. Niin, täällä olen ja täällä pysyn kuolemaani saakka, (Syleilevät).

HEISKANEN. Mikä riemu, mikä ääretön riemu! Istumaan käyös.

EERIKKI. (Tarkastaa vieraita). Keitäs nämät?

TOIVOLA. Minä olen Toivolan Aatu (kättelevät).

EERIKKI. Vai Aatu! No paljon olet sinäkin muuttunut. Vuosia onkin vierinyt, kun viimein tavattiin.

HEISKANEN. Onkos siitä pitkä aika kun viimein kävit Suomessa?

EERIKKI. Noin kymmenen vuotta, mutta silloin en tavannut Aatua.

HEISKANEN. Ja tämä toinen tässä on Aholan nuori isäntä.

EERIKKI. Vai niin. (Kättelee Aatamia).

HEISKANEN. Tässä on vähän niinkuin kihlajaisia tulossa. Tervetullut siis ole juhlaamme. (Istuvat).

EERIKKI. Vai niin! Minä käsitän. Tämä Ahola on kosia ja Aatu puhemies?

HEISKANEN. Niin on asia.

EERIKKI. Mutta, missä on morsian?

HEISKANEN. Entäs Liina tyttäreni? Muistatko häntä vielä? On se nyt pitkä tyttö jo. (Huutaa ovelta): Liina, Liina, tule joutuun, Eerikki setäsi on täällä.

LIINA. Terve tuloa setäkulta! (Syleilevät).

EERIKKI. (Hiljaa Liinalle). Ole rauhassa. Antti kertoi mulle kaikki, (Ääneen). Oletpa kasvanut pulskaksi tytöksi.

LIINA. Olen iloinen setä, että tulit.

EERIKKI. Kuulin täällä isältäsi, että sinulla on jo sulhanenkin.

HEISKANEN. Niin on ja rikas.

EERIKKI. Sekös on pääasia, se rikkaus, veli hyvä.

HEISKANEN. Sillähän sitä saa sitten muutakin, mitä vain haluaa.

EERIKKI. Saahan sillä yhtä ja toista, mutt'ei todellista onnea.

HEISKANEN. Vai niin veliseni. Oletpa vielä sama haaveilija, kuin nuorenakin.

EERIKKI. Ei minulla ole ollut mitään syytä muuttaa mielipiteitäni.

HEISKANEN. Mutta ethän toki saattane kieltää rahalla olevan suuren vallan maailmassa. Jolla on rahaa, sillä on arvoa.

EERIKKI. Enpä toki veliseni. Visseissä olosuhteissa voi se onneakin luoda, ja että uskot minun todella olevan sitä mieltä, lupaan täten Liinalle 25,000 markkaa häälahjaksi, kumminkin vain yhdellä ehdolla.

AATAMI. (Itsekseen). 25,000. Hih, hei! 25,000! (Toivolalle). Kuulitko! 25,000 ja 8,000, paljoko ne tekevät yhteensä?

TOIVOLA (laskee sormillansa, Aatamille). Ensiksikin 20 tuhatta, sitten 5 ja 8 on niin paljon kun kokonaista: 33,000.

AATAMI. (Hypähtelee iloissaan). 33,000! Se on jotakin se! Hih, hei! 33,000! Olenpa onnenpoika! Hih, hei! (Heiskaselle ojentaen kätensä). Kaupat ovat siis valmiit.

EERIKKI. (Rientää väliin). Odotappa vähän nuorimies, minä en ole sanonut vielä ehtoani. Nuo rahat ovat Liinan ainoastaan sillä ehdolla, että hän saa itse valita miehensä.

TOIVOLA. Itse valita, tiettyä se! Ja Aatamiin hän suostuu! (Aatami nauraa tyhmästi. Pöyhkeillen tepastelee, katsellen Liinaa).

HEISKANEN. Itsekö valita!

EERIKKI. Niin, niin veliseni! Olen yhä vielä sitä mieltä, ettei pelkkä raha voi tosi onnea eikä siis avio-onneakaan perustaa. Rakkauden tulee olla sen perusteena.

HEISKANEN. Rakkauden?

EERIKKI. Aivan niin veliseni.

HEISKANEN. No Liina, ole Aatamiin tyytyväinen.

LIINA. Olenhan jo sanonut isä, etten hänestä huoli.

HEISKANEN. Et huoli! Kuka se sitten on, joka kelpaa?

LIINA. Antti.

HEISKANEN. Antti!

LIINA. Niin isä.

HEISKANEN. Uskallatko sanoa tuon minun kuulteni?

EERIKKI. Asia on nyt niin, että ainoastaan sillä ehdolla annan tuon lupaamani summan, että Liina saa Antin. Ellet siihen suostu niin heti paikalla jätän taas tämän isäni kodin ja sen ovea en enää milloinkaan avaa. Minusta et saa koskaan enää mitään kuulla. Liina saa myös, jos tahtoo, minua tyttärenä seurata.

HEISKANEN, Se on kovaa puhetta Eerikki.

EERIKKI. Onpa kyllä veliseni, mutta mies, joka siihen määrään antaa kurjan ahneuden ja rahan himon itsensä sokaista, että on valmis pakottamaan tytärtänsä vaimoksi ensimmäiselle, jolle sokea sattuma on tuota rikkautta työntänyt, ei parempaa ansaitse.

HEISKANEN. (Masentuneena). Ja sinäkin Liina jätät minut?

LIINA. En isä. Minä jään luoksesi, ellet pakota minua Aatamin vaimoksi.

HEISKANEN. No tuo Anttiko sitten on ainoa, joka on löytänyt armon sinun edessäsi?

LIINA. Niin isä. Hän taikka ei ketään.

HEISKANEN. Mutta pelkäänpä, että saat koko lailla nähdä vaivaa, ennenkun löydät tuon sydänkämpyksi. Kuuluu olevan vallan toisessa maan osassa.

LIINA. Hän on lähempänä, kun luuletkaan.

HEISKANEN. Mitä? Onko hän palannut?

EERIKKI. Yhdessä minun kanssani.

HEISKANEN. Ja onko hän uskaltanut tulla tänne sinun luoksesi Liina?

EERIKKI. Yhdessä tulimme ja yhdessä taas poistumme, ja saanpa hänestä kelpo pojan. (Ottaa takkinsa ja aikoo mennä). Hyvästi Mikko veljeni, meillä ei ole kai enää mitään tekemistä keskenämme.

HEISKANEN. Ja aiotko todellakin jättää meidät?

EERIKKI. Johan sen sanoin, ja sanani pidän.

HEISKANEN. Ja nytkö jo lähdet?

EERIKKI. Eipä asia taida viivytyksestäkään parantua.

HEISKANEN. (Liikutettuna). Jää luoksemme Eerikki veljeni, sillä kovimpa kolkolta tuntuu, jos noin lähdet. Minä — minä — suostun, sillä eihän Antti nyt enää olekkaan köyhä.

LIINA. Isä, sinä siis suostut? Saanko kutsua Antin tänne? (Huutaa sivuhuoneeseen): Antti, isä kutsuu!

ANTTI (tulee oikealta). Tässä olen Liina. (Ottaa Liinaa kädestä).

HEISKANEN. Ottakaa toisenne, lapset! Me ihmiset emme näemmä voi itse kohtaloitamme määritellä.

EERIKKI. (Kätellen). Olkaa onnelliset koko elämänne.

ANNA-MAIJA. (Tulee vasemmalta). Kuulkaapas Heiskanen, saanko minä tynnyrin ohria teidän myllyssä jauhoiksi?

HEISKANEN. Vaikka kaksi.

(Aatami ja Toivola ovat seisoneet sivulla kuunnellen ja nyt poistuvat).

AATAMI. (Mennessään vihaisesti). Siis petetty ja 33,000 menetetty! Voih! (Tuppaa mennessään Anna-Maijaa). Meiltäkö sait ohria?

ANNA-MAIJA. Niin sain. (Niaa). Paljon kiitosta!

(Esirippu alas).

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK RAHAN VALTAA: HUVINÄYTELMÄ 1:SSÄ
NÄYTÖKSESSÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may

be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™ .

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the

second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses.

Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.